

Stará literatura východních Slovanů

Předpoklady vzniku písemnictví na území východních Slovanů, etnické a jazykové rozdělení východoslovanských kmenů jako základ východoslovanské jazykové a literární tripartice

Christianizace a vznik písemnictví v Kyjevské Rusi, funkční rozčlenění literatury a žánrové spektrum a žánrový synkretismus.

Křesťanské texty (bible, apokryfy, hagiografie). Tradice východoslovanského kronikářství (letopisanije). Kázání a didaktická literatura.

Překladové povídky na území Kyjevské Rusi a jejich prameny, cykly Gesta Romanorum a Velikoje zercalo

Problematika Slova o pluku Igorově (Historie nálezu, hrabě Musin-Puškin, K. Dobrovský, Edward Keenan, Roman Jakobson, D. S. Lichačov, A. Zimin, Jan Frček)

Literatura období tzv. feudální rozdrobenosti (Molenije Daniila Zatočnika, Slovo o pogibeli Ruskyja zemli, Žitije Aleksandra Nevskogo, Haličsko-volyňský letopis, líčení poutí na svatá místa, překlady).

Povídky o bitvě na Kulikově poli a jejich návaznost na tradici tzv. válečné (vojenské) povídky (voinskaja povest').

Povídky 14.-15. století, motivy moskevského nástupnictví, později idea třetího Říma (moskevské letopisy, Povest' Nestora-Iskandera o vzjatii Car'grada, Povest' o Vavilonskom carstve, Povest' o Drakule, Povest' o Petre i Fevronii muromskich, Choženije za tri morja Afanasija Nikitina aj.).

Náboženské směry ve 14.-17. století a jejich reflexe v literatuře (josifljané, zavolžští starci, strigolnici, judaizující –židovstvjuščije, nikonovci a starověrci, tzv. rozkol ruské církve).

Regionální literatura 15.-16. století (Skazanije o znamenii bogorodicy, Putešestvije Ioanna Novgorodskogo na bese v Ierusalim, Povest' o Novgorodskom belom klobuke).

Literatura 16. století (Maksim Grek, metropolita Daniil, Velikije Čet'ji Minei, Stepennaja kniga, Domostroj, Istorija o Kazanskom carstve, Ivan Peresvětov, Ivan Hrozný – Andrej Kurbskij).

Povídky o „neklidné době“ („smutnoje vremja“, „smuta“: Novaja povest' o preslavnom Rossijskom carstve, Povest' 1606 goda, Plač o plenienii i rozorenii Moskovskogo gosudarstva, Poslanije dvorjanina dvorjaninu).

Diferenciace literatury východních Slovanů ve 13.-16. století, politické a kulturní specifikum teritoria dnešní Ukrajiny a Běloruska.

Světská povídka 17. století („bytovaja povest'): Povest' ob Azovskom osadnom sidenii donskich kozakov, Povest' o Jeruslane Lazareviče, Povest' o Gore i Zločastii, Povest' o Savve Grudcyne, Povest' o Frole Skobejeve).

Satirická literatura (Povest' o Jerše Jeršoviče, Povest' o Šemjakinom sude, Azbuka o golom i nebogatom čeloveke, Povest' o Karpe Sutulove).

Překlady a parafráze západoevropské literatury (Povest' o Bove-koroleviče, Povest' o Petre Zlatych ključej, Povest' o Vasilii Zlatyja Vlasy Českija zemli, Povest' o Bruncvike, Velikoje zercalo, Rimskije dejanija).

Žitije protopopa Avvakuma im samim napisannoje.

Sylabická poezie („viršii“): Simeon Polockij, Karion Istomin aj.

Počátky ruského divadla a dramatu v 17. století.

Literatura 17. a 18. století jako tranzitivní pásmo východoslovanského středověku a novověku

Literatura:

Čiževskij, D.: History of Russian Literature, from the Eleventh Century to the End of the Baroque. The Hague 1960.

Fojtíková, E.: Russkaja bytovaja povest' nakanune Novogo vremeni. Praha 1977.

Gudzij, N. K. (ed.): Chrestomatija po drevnej russkoj literature. Moskva 1935.

Gudzij, N. K.: Istorija drevnej russkoj literatzry. Moskva 1956.

Jelínková, J.: Staroruská literatura. In: Pospíšil, I. (ed.): Panoráma ruské literatury, Brno 1993, s. 9-20.

Kopaničák, J.: Istorija drevnej russkoj literatury. Bratislava 1993.

Kovačičová, O.: Kontexty ruskej literatúry. Aspekty tradície v ruskej literatúre 11.-20. storočia. Bratislava 1999.

Lichačov, D. S.: Kul'turnoje nasledije Drevnej Rusi. Moskva 1976.

Lichačov, D. S.: Literatura drevnej Rusi v literaturnom processe srednevekov'ja. Moskva 1980.

Lichačov, D. S.: Poetika drevnerusskoj literatury. Leningrad 1967.

Lichačov, D. S.: Poezija sadov: k semantike sadovo-parkovyh stilej. Moskva 1982.

Lichačov, D. S.: Razvitije russkoj literatury X-XVII vekov. Epochi i stili. Leningrad 1973.

Lichačov, D. S.: "Slovo o polku Igoreve" i kul'tura jeho vremeni. Leningrad 1978.

Lichačov, D. S.: Velikoje nasledije. Klassičeskije proizvedenija literatury Drevnej Rusi. Moskva 1975.

Lichačov, D. S. - Pančenko, A. M.: "Smechovoj mir" Drevnej Rusi. Leningrad 1976.

Ljackij, E.: Historický přehled ruské literatury. Část I. Staré ruské písemnictví (XI.-XVII. stol.). Nákladem Slovanského ústavu, Praha 1937, přel. Žofie Pohorecká.

Ljackij, E.: Historický přehled ruské literatury. Část II. Ruské písemnictví osmnáctého století. Praha 1941.

Mathauserová, S.: Cestami staletí. Systémové vztahy v dějinách ruské literatury. Praha 1988.

Mathauserová, S.: Drevnerusskije teorii iskusstva slova. Praha 1979.

Pereverzev, V.: Literatura Drevnej Rusi. Moskva 1971).

Picchio, R.: Storia della letteratura russa antica. Milano 1959.

Písemnictví ruského středověku. Od křtu Vladimíra Velikého po Dmitrije Donského. Výbor textů 11.-14. století (s úvodní studií Zoe Hauptové Počátky literární vzdělanosti na Kyjevské Rusi, s. 11-33). Přel. E. Bláhová, Z. Hauptová, V. Konzal. Praha 1989.

Pospíšil, I.: Existence, struktura, rozpětí a transcendence staroruské literatury (poznámky k některým metodologickým problémům). Slavica Litteraria, X 1, 1998, s. 28-37.

Pospíšil: Stará literatura východních Slovanů a ruská literatura 18. století (Přehled a exkurzy s ukázkami textů z literatury 11.-17. století). Masarykova univerzita, Brno 2014. ISBN 978-80-210-7281-7.

Pospíšil, I. - Zelenka, M.: Pozapomenutý text: Historický přehled ruské literatury Evžena Ljackého.

In: Biele miesta II. Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied (katedra rusistiky),

Nitra 1998, s. 93-109.

Smích a běs. Praha 1988.